

W. M. DRZEWIENIECKI: *The German-Polish Frontier*, Chicago 1959. Polish Western Association of America, s. XX + 166.

Książka W. M. Drzewienieckiego, poprzedzona krótkim słowem wstępnym profesora historii Uniwersytetu w Chicago W. H. Mc Neill'a, stanowi zwięzłe, popularnie ujęte kompendium o granicy polsko-niemieckiej na Odrze i Nysie łużyckiej. Adresatem tej pracy jest amerykańska opinia publiczna (s. IX). Autor wyjaśnia w przedmowie, że książka nie obejmuje wszystkich aspektów problemu polsko-niemieckiego, ale tylko te, które zdaniem autora, bardziej interesują obywateli amerykańskich.

Trzon pracy składa się z wprowadzenia, czterech rozdziałów (ich kolejne tytuły: „Historyczne podłoże stosunków polsko-niemieckich”, „Ustalenie nowej granicy polsko-niemieckiej”, „Powojenna administracja nowych polskich terytoriów zachodnich”, „Europejskie znaczenie granicy na Odrze i Nysie”) oraz wniosków. Poszczególne rozdziały podzielone są na paragrafy, przyczyniające się do przejrzystego ugrupowania materiału. Pracę uzupełniają ilustracje i mapki konturowe, wykaz polskich i niemieckich nazw miejscowości na Ziemiach Zachodnich, bibliografia wybranych źródeł, opracowań monograficznych, artykułów i atlasów oraz indeks.

Praca nie ma ambicji odkrywczych i dlatego należy ją oceniać z punktu widzenia celów, dla jakich została wydana, tj. poinformowania amerykańskiej opinii publicznej o historycznym podłożu, genezie politycznej i aktualnym znaczeniu granicy Odra-Nysa łużycka, jak również o obecnym stanie zagospodarowania oraz problemach demograficznych i społecznych polskich Ziemi Zachodnich.

Mówiąc ogólnie, książka cel ten znakomicie spełnia. Zwłaszcza cenne jest, oparte na szeregu opracowań źródłowych, przedstawienie obecnego stanu faktycznego na Ziemiach Zachodnich oraz roli, jaką te ziemie odgrywają dla Polski. Autor również przekonująco polemizuje z argumentami ekonomicznymi i demograficznymi rewizjonistów zachodnioniemieckich. Za punkt wyjścia swych ocen przyjmuje on *status quo*, tj. istnienie dwóch państw niemieckich: Niemieckiej Republiki Federalnej i Niemieckiej Republiki Demokratycznej, a we wnioskach — obok zalecenia uznania granicy na Odrze i Nysie łużyckiej przez mocarstwa zachodnie — proponuje również by w interesie pokoju rząd amerykański uznał *de iure* Niemiecką Republikę Demokratyczną (s. 150).

Żałować należy, że autor całkowicie pominął aspekty prawne obecnej granicy polsko-niemieckiej. W rozdziale I (historycznym) nie odbiegł w zasadzie od ocen rozpowszechnionych w polskiej przedwojennej i emigracyjnej historiografii. Szczególnie uwidacznia się to przy omawianiu stosunków polsko-radzieckich. Wypada też zwrócić uwagę na pewną nieścisłość, która zakradła się do pracy: z terytoriów inkorporowanych podczas II wojny światowej do III Rzeszy nie wszyscy Polacy zostali wysiedleni do *Generalgouvernement* (s. 46), lecz tylko ci, którzy z różnych względów zostali uznani przez okupantów hitlerowskich za niewygodnych. Z obowiązku recenzenta trzeba też zwrócić uwagę na kilkakrotnie powtarzające się zniekształcenie nazwiska współwydawcy serii Instytutu Zachodniego pt. „Ziemie Staropolski”. Nazwisko to brzmi Suchocki — nie „Suchecki” ani „Suchodolski”.

Natomiast na szczególnie pochlebną ocenę zasługuje niezwykle jasność i prostota stylu oraz przejrzystość konstrukcji pracy. Są to bardzo cenne walory publikacji popularnonaukowej, do której to kategorii recenzowana praca należy.

Bolesław Wiewióra